

1. Вивчаємо новий матеріал.

Перегляньте відео:

<https://www.youtube.com/watch?v=Q5SqAcavCpk>

1. Для уникнення двозначності підрядна означальна частина має стояти після слова, якого стосується.

Правильно	Неправильно
• <i>М'ята, з якої баба готувала смачний чай, росла на грядці.</i>	• <i>М'ята росла на грядці, з якої баба готувала смачний чай.</i>

Коментар. Зі змісту неправильно побудованого речення випливає, що чай готували з грядки, а не з м'яти.

2. Потрібно використовувати протиставні сполучники але (зате, проте) замість єднального і в складносурядному реченні, частини якого протиставляються за змістом.

Правильно	Неправильно
• <i>Плесо озера здавалося тихим і спокійним, але в глибині нуртували підводні джерела.</i>	• <i>Плесо озера здавалося тихим і спокійним, і в глибині нуртували підводні джерела.</i>

Коментар. Між компонентами складного речення протиставні смислові відношення (поверхня озера тиха, а на дні неспокійно), тому недоцільно вживати єднальний сполучник.

3. Не можна розривати частини складного речення.

Правильно	Неправильно
• Мені довелося поспішати, щоб вчасно приїхати в аеропорт.	• Мені довелося поспішати. Щоб вчасно приїхати в аеропорт.

4. Підрядну частину й член речення не можна використовувати як однорідні конструкції.

Правильно	Неправильно
• У путівнику рекомендували замки Закарпаття та місця для активного відпочинку. • У путівнику рекомендували, які замки Закарпаття варто відвідати та куди ще можна поїхати активно відпочити.	• У путівнику рекомендували замки Закарпаття та куди ще можна поїхати активно відпочити.

5. Не можна порушувати граматичний зв'язок між підметом і присудком головного речення. Потрібно узгоджувати їх форми, особливо якщо підрядна частина стоїть у середині головної.

Правильно	Неправильно
• Перше, на що слід звернути увагу під час виступу, — це реакція аудиторії.	• Перше, на що слід звернути увагу під час виступу, — це на реакцію аудиторії.

6. Не можна використовувати підрядну частину як присудок у простому реченні.

Правильно	Неправильно
• <i>Милосердя — це краща сторона людської душі.</i>	• <i>Милосердя — це коли людина демонструє свою кращу сторону.</i>

2. Виконуємо тренувальні вправи

Вправа 1

Відредагуйте речення

1. Найважливіше, на чому наголосив учитель, це на необхідності дотримуватися правил. 2. Насамперед потрібно перевірити справність комп'ютера і чи його ввімкнено в розетку. 3. У газеті було опубліковано статтю про режисера, якому присудили премію, яка була започаткована кілька років тому. 4. Помилки в спілкуванні - це коли порушують етикет, неправильно визначають позицію співрозмовника. 5. Учень довго не тренувався, і він не зміг узяти участь у змаганні.

Вправа 2

Запишіть речення, розставте розділові знаки, де потрібно, підкресліть граматичні основи, визначте вид речення (складносурядне, складнопідрядне, безсполучникове, з різними видами зв'язку).

1. Де-не-де біля ярів синіє безводний полин або кущиться пахучий чебрець. 2. Важливо який ти насправді а не за кого тебе вважають. 3. По білих снах рожеві гадки легенькі гаптували мережки і мрії ткалися золотоблакітні спокійні тихі не такі як літні... 4. Гляди не забудь людиною будь! 5. Та знай що тільки тут де невгамовний труд землі насиченій родюче лоно ранить доспіють ягоди і радощі постануть. 6. Одним з боків емоціоналізму є і своєрідний український гумор що є одним із найбільш глибоких виявів «артистизму» української вдачі. 7. Бринять живою радістю ліси як ранок спалахне на небокраї як

сонце огняне завісу піднімає із їх первісної і чистої краси. 8. Не всяка стежечка без спориша не в кожній людині добра душа. 9. Вік прожить не поле перейти. 10. Коли набирають стяги епохи вітру нового і висоти думай що світ змінити хоч трохи повинен і ти. 11. У лісі озиваються співи солов'їні і всі голоси весняної ночі. 12. Найнявся продався скажуть дверима скрипати то і скрипай.

3. Узагальнюємо вивчене. Рефлексія.

- до сьогоднішнього уроку я знав (знала) про складні речення...
- сьогодні я навчився (навчилася)...
- свою роботу я оцінюю як...

4. Домашнє завдання. Параграфи 30 - 31, вправа 7 (за підручником О. Авраменка)